

ผลลัพธ์ของโปรแกรมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดูแลผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2
ในเขตตำบลเกาะจันทร์ อำเภอกะจันทร์ จังหวัดชลบุรี

รุ่งอรุณ พรหมดวงดี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน
คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

พฤศจิกายน 2554

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

การวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนวิทยานิพนธ์ ระดับบัณฑิตศึกษา
จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา
ประจำปีการศึกษา 2553

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนัญชิตาคุยฎี ทูลศิริ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก รองศาสตราจารย์ ดร.รัชนี สรรเสริญ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่กรุณาให้ คำปรึกษาแนะนำแนวทางที่ถูกต้อง ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความละเอียดถี่ถ้วนและ เอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สุที ทองวิเชียร อาจารย์ประจำคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ที่กรุณาให้ความรู้ ให้คำปรึกษา ตรวจสอบแก้ไขและวิจารณ์ผลงานทำให้งาน วิจัยมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบรวมทั้ง ให้คำแนะนำแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้มีคุณภาพ นอกจากนี้ยังได้รับความอนุเคราะห์จาก นายอำเภอเกาะจันทร์ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะจันทร์ แกนนำชุมชน ตลอดจนผู้ปวย เบาทหวานทุกท่านที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย ทำให้ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ส่วนหนึ่งได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยของบัณฑิตวิทยาลัย จึงขอขอบพระคุณ บัณฑิตวิทยาลัยมา ณ ที่นี้ด้วย

คุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอบเป็นกตัญญูจดเวทิตาแด่ บุพการี บุรพจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านทั้งในอดีตและปัจจุบัน ที่ทำให้ข้าพเจ้าเป็นผู้มีการศึกษา และประสบความสำเร็จมาจนตราบนานเท่านานนี้

รุ่งอรุณ พรหมดวงดี

50920643: สาขาวิชา: การพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน; พย.ม. (การพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน)

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของชุมชน/ การดูแลผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2/ พฤติกรรมการดูแลตนเอง/
ระดับน้ำตาลสะสมในเม็ดเลือดแดง/ HbA_{1c}

รุ่งอรุณ พรหมดวงดี: ผลลัพธ์ของโปรแกรมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดูแลผู้ป่วย
เบาหวานชนิดที่ 2 ในเขตตำบลเกาะจันทร์ อำเภอกะจันทร์ จังหวัดชลบุรี (OUTCOMES OF
COMMUNITY PARTICIPATION PROGRAM ON CARE OF PATIENTS WITH DIABETES
MELLITUS TYPE II IN KO CHAN SUB-DISTRICT, KO CHAN DISTRICT, CHON BURI
PROVINCE) คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์: ชนัญชิตาคุษฎี ทุลศิริ, ป.ร.ด., รัชณี สรรเสริญ, Ph.D.,
93 หน้า, ปี พ.ศ. 2554.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลลัพธ์ของโปรแกรมการมีส่วนร่วมของชุมชนใน
การดูแลผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ที่อาศัยอยู่ในเขตตำบล
เกาะจันทร์ อำเภอกะจันทร์ จังหวัดชลบุรี เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอนได้
จำนวน 50 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบกลุ่มละ 25 คน กลุ่มทดลองได้รับโปรแกรม
การมีส่วนร่วมของชุมชนในการดูแลผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 และกลุ่มเปรียบเทียบได้รับการดูแลตามปกติ
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย โปรแกรมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดูแลผู้ป่วยเบาหวาน
ชนิดที่ 2 แบบสัมภาษณ์พฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ
.89 และแบบบันทึกระดับน้ำตาลสะสมในเม็ดเลือดแดง (HbA_{1c}) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ สถิติ ร้อยละ
ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที

ผลการวิจัยพบว่าก่อนการให้โปรแกรมกลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบมีพฤติกรรม
การดูแลตนเองไม่แตกต่างกัน ($M = 105.64$ และ $M = 106.64$ ตามลำดับ) และระดับ HbA_{1c} ไม่แตกต่างกัน
($M = 8.42$ และ $M = 8.67$ ตามลำดับ) หลังการให้โปรแกรม กลุ่มทดลองมีพฤติกรรมการดูแลตนเองดีกว่า
กลุ่มเปรียบเทียบ ($M = 122.96$ และ $M = 110.64$ ตามลำดับ) และระดับ HbA_{1c} ในกลุ่มทดลองน้อยกว่า
กลุ่มเปรียบเทียบ ($M = 7.22$ และ $M = 8.92$ ตามลำดับ) กลุ่มทดลองมีผลต่างคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรม
การดูแลตนเองสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 4.79$) และผลต่างค่าเฉลี่ย
HbA_{1c} ในกลุ่มทดลองลดลงมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = -4.71$)

การวิจัยครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่าพยาบาลที่ปฏิบัติงานในหน่วยบริการระดับปฐมภูมิควรใช้โปรแกรม
นี้กับผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ในชุมชนเพื่อสนับสนุนคุณภาพการพยาบาลผู้ป่วยเบาหวานในชุมชนต่อไป
นอกจากนี้แนะนำให้ชุมชนสามารถประยุกต์โปรแกรมนี้ไปเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดูแลผู้ป่วยเรื้อรังอื่น ๆ
ในชุมชน

50920643: MAJOR: COMMUNITY NURSE PRACTITIONER; M.N.S. (COMMUNITY NURSE PRACTITIONER)

KEYWORDS: COMMUNITY PARTICIPATION/ CARE OF PATIENTS WITH DIABETES MELLITUS TYPE II/ SELF CARE BEHAVIORS/ GLYCOSYLATED HEMOGLOBIN LEVEL/ HbA_{1c}
 RUNGARON PHROMDOUNGDEE: OUTCOMES OF COMMUNITY PARTICIPATION PROGRAM ON CARE OF PATIENTS WITH DIABETES MELLITUS TYPE II IN KO CHAN SUB-DISTRICT, KO CHAN DISTRICT, CHON BURI PROVINCE. ADVISORY COMMITTEE: CHANANDCHIDADUSSADEE TOONSIRI, Ph. D., RACHANEE SUNSERN, Ph. D. 93 P. 2011.

The objective of this research was to determine outcomes of a community participation program on care of patients with diabetes mellitus type 2 in Ko Chan sub-district, Ko Chan district, Chon Buri province. The sample consisted of 50 patients with Diabetes Mellitus type 2 who resided in Ko Chan sub-district, Ko Chan district, Chon Buri province. Multistage random sampling technique was used to recruit the sample. The experimental group consisted of 25 subjects received a community participation program for care of patients with diabetes mellitus type 2 and another 25 subjects in the comparison group received care of usual. Research instruments included a community participation program for care of patients with diabetes mellitus type 2, self-care behavior's interviewing with it alpha reliability of .89 and the record form HbA_{1c} level. Data were analyzed by using percent, mean, standard deviation and independent t-test.

The results revealed that before intervening the program, the experimental and the comparison groups had no difference of their self-care behavior ($M = 105.64$ and $M = 106.64$, respectively), and the level of HbA_{1c} ($M = 8.42$ and $M = 8.67$, respectively). After completing the community participation program, the experimental group had self-care behavior better than those in the comparison group ($M = 122.96$ and $M = 110.64$, respectively), and the experimental group had HbA_{1c} level lower than those in the comparison group ($M = 7.22$ and $M = 8.92$, respectively). In addition, the experimental group had its mean score difference of self-care behavior statistically significant higher than those in the comparison group at .05 level ($t = 4.79$); and its mean score of HbA_{1c} level was statistically significant lower than those in the comparison group at .05 level ($t = -4.71$).

These findings suggest that nurses who work in primary care services should utilize this community participation program with diabetes mellitus patients in the community in order to strengthen quality of nursing care for the patients. Additionally, community leaders could apply this program to be guided caring for other patients with chronic problems in community.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
สารบัญ.....	๗
สารบัญตาราง.....	ณ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย.....	6
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	6
สมมติฐานการวิจัย.....	6
ขอบเขตการวิจัย.....	7
ตัวแปรที่วิจัย.....	7
ประโยชน์ที่ได้รับจากงานวิจัย.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับโรคเบาหวาน.....	12
เป้าหมายการดูแลผู้ป่วยเบาหวาน.....	16
แนวคิดที่เกี่ยวข้องในการดูแลผู้ป่วยเบาหวาน.....	24
ปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมโรคเบาหวาน.....	34
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	37
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	37
การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง.....	41
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	41
การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ.....	46

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การดำเนินการวิจัย.....	47
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	53
4 ผลการวิจัย.....	54
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	54
5 อภิปรายและสรุปผล.....	61
สรุปผลการวิจัย.....	62
อภิปรายผลการวิจัย.....	63
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้.....	66
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	67
บรรณานุกรม.....	68
ภาคผนวก.....	75
ภาคผนวก ก.....	76
ภาคผนวก ข.....	78
ภาคผนวก ค.....	80
ภาคผนวก ง.....	83
ภาคผนวก จ.....	89
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	93

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 สรุปเกณฑ์เป้าหมายในการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดที่กำหนดโดยสมาคมและสถาบันต่าง ๆ.....	17
2 การวิเคราะห์และบูรณาการแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการสร้างโปรแกรมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดูแลผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ในเขตตำบลเกาะจันทร์ อำเภอเกาะจันทร์ จังหวัดชลบุรี.....	42
3 จำนวนร้อยละและการทดสอบความแตกต่างของกลุ่มผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ระยะเวลาการเจ็บป่วย และการรักษาที่ได้รับ.....	55
4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ก่อนและหลังการทดลองในกลุ่มทดลอง.....	57
5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ก่อนและหลังการทดลองในกลุ่มเปรียบเทียบ.....	58
6 เปรียบเทียบผลต่างคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ก่อนการทดลองและหลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มเปรียบเทียบ.....	59
7 เปรียบเทียบผลต่างค่าเฉลี่ยปริมาณน้ำตาลสะสมในเม็ดเลือดแดงชนิด HbA _{1c} ของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ก่อนการทดลองและหลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มเปรียบเทียบ.....	60

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	11
2 กรอบแนวคิดนวัตกรรมการดูแลภาวะเรื้อรัง (Innovative Care for Chronic Conditions Framework).....	25
3 องค์ประกอบสำคัญ 3 ประการของการประชุมเชิงปฏิบัติการ เอ ไอ ซี.....	31
4 รูปแบบการวิจัย.....	37
5 ขั้นตอนการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง.....	40
6 ขั้นตอนของโปรแกรมการวิจัย.....	52